

màtica, de manera que en realitat només es podrà entendre com 'el Pol Nord i el Pol Sud del globus, de la Terra' --- En el que no va fracassar el nostre diccionari normatiu és a preconitzar *polvorera* (cast. *polvora*) i *empolvorar-se* 'posar-se *polvos*'. Això ja s'ha usat i no és impracticable; en un mot: això ja 'rutlla'.²

»Sens dubte és humiliant veure que una gent de tanta capacitat manufacturera i comercial com la nostra hagi hagut de recórrer a una expressió forastera, incapaç de trobar-ne una en el seu fons propi. La nostra llengua, que va inventar el mot *perfum* i *perfumeria*, el mot *pevet* 'perfum solemne' i aparell per difondre'l, i propagà aquest mot a tota la Península, i aquells a totes les llengües d'Europa i Amèrica (veg. ací als articles *FUM*, *PEU*). ¿No podríem, doncs, proposar que es digui *polvorines* en lloc del lleig castellanisme *polvos*? En el sentit històric i funcional de l'idioma, es justificaria: són unes pólvores finíssimes; els escau, doncs, un diminutiu, expressiu alhora de la finor i de la petitesa». I acabava: «Ho proposem? Tenen la paraula les interessades». Em conten que algunes ja ho diuen, i algunes altres ho troben «estrany». ¿Hi ha hagut mai innovació lexical que de primer no hagi sonat «estranya»? Tothom avui troba estrany que el 1920 tanta gent trobés «estrany» *organitzar* en lloc d'*organisar*. Amb el valor medicamentós potser fóra més còmode usar-lo en singular: «posa't *polvorina* assecant».

MOTS SAVIS: *Pulverulent. Pulveritzar. Pulverenc.*

A la Vall d'Aran sembla conservar-se millor que en altres llocs un antic diminutiu del ll. *PULVIS*. En lloc del literari *pulvisculus*, esmentat supra, l'autor tardà i avulgarat Solinus ho reduí a *PULVICULUS* (*ALLG* III, 500) sotmetent-ho a l'analogia dels innombrables mots en *-ICULUS*. D'aquí l'aranès central *pubil* 'torb, vent molt fort que arremolina la neu' i també 'allau provocada pel vent'; en els pobles del capdamunt i capdaval (Pujolo, Canejan) ho canvien en *pubi*(η); *Voc. Aran.*, 98.

En les valls catalanes veïnes de l'aranès això s'altera una mica més: *bolbí, bolbins*, 'bola de neu que baixa de la muntanya' (Vall Ferrera, *BDC* xxiii, 319): amb contaminació de *volva*, ajudant-hi l'assimilació entre consonants consecutives; però a la Vall d'Àneu l'assimilació és en sentit contrari: «*pupi*: porción de nieve amasada naturalmente en un lugar de lo alto de la montaña» (Pol., p. 25); a Benasc tornem a una forma com la de Pujolo: «Ye més mala la mala vezina / que la neu *polvina*» '--- que la nieve pulverizada' (Ferraz, p. 115); i a la Vall de Boí, *AlcM*, en farien *neu polvorina* (sota la influència de *pólvores*).

Cap a Bearn reapareix una forma semblant a l'aranesa, *poubilh* (Palay); en el Gers hi ha dissimilació en *r* i, en part, contaminació de *torb*: *espourbil, estourpilh* «tourbillon, vent qui tournoie» (Cenac-Moncaut), *espourbilh, estourbilh* «précurseur de l'orage» (Durrieux II, 221); a l'angle NE. del dept.: *espourbilh* «tourbillon, coup de vent» (Noulens, *La Flahuto Gascono*, s. v.); i un verb *espourbilhà* (Palay), que explica l'afegit de *es-* a les formes del Gers.

A l'Aragó hi ha contaminació de *remolí*: *rebolvin*

'terbolí' ja apareix a les Glosses de Munic (c. 1400), escrites a Ribagoçça (*RFgn.* xxiii, 250); avui *revolvino* 'torb' a Fonz (*AORBB* II, 263); *revolvin* 'terbolí' a Casp, *revolquin* 'torb' a Plan i Gistaín (Casac., *BDC* xxiv, s. v.). En fi reapareix en el Nord de Portugal, només que aquí (com a Boí etc.) intervé el radical de *PULVERA*: Miranda *pulburino*, Bragança *pulberinho*, trasm. (Rio Frio) *pelubrinho* «redemoínho, nevocairo», minhoto *porborinhos* «almas penadas que não teem ceu nem inferno» (curiosa superstició que ens recorda l'aranès *hulét*),³ i en altres dialectes portuguesos hi ha *b-* com a Vall Ferrera: *balborinho* «redemoínho de vento», Gonç. Viana i Leite de V., *RLus.* I, 311; C. Michaélis, *RLus.* II, 224, n. 2. En fi també en els Alps la tempestat de neu s'anomena amb el prolongament de *PULVIS*: un *pous*(se) a Neuchâtel, Jura bearnès i Val de Ruz (*RFgn.* xxvii, 768).

¹ Cf. *CIMOLSA*. Allà no es tingué en compte la possibilitat (objectable sí, però no pas absurda) que es tracti d'un verb *molsar* en el sentit de 'agafar verdet o rovell', derivat de *molsa*, cf. al. *müffen* 'fer fortor de resclosit', de *muff* = cast. *moho*.

² Llegeixo *empolvorar-se una dona* en el dramaturg mallorquí Joan Mas, *Ca Nostra*, p. 101; «Aquells erudits valencians setcentistes de perruca *polvorada* i casaca de seda», Sanchis Guarner, *Els Valencians i la Llengua als Ss. XVI-XVIII*, p. 97. En unes cartes encreuaes entre dos il·lustres escriptors catalans l'estiu de 1930 (tres anys abans de l'aparició del *DFa.*) s'agraeix el present d'una bonica *polvorera* que ha fet la senyora d'un a la filla de l'altre. Si valencians i mallorquins donen l'exemple, ¿faran menys les barcelonines? —³ Que no és sols 'follet' sinó també «l'únic ésser que restà neutral en la lluita entre àngels i dimonis, i per tant no fou admès a l'infern ni al paradís»; però d'altra banda també hi designa una «explosió de l'aire empresonat sota la neu», *Vocab. Aran.*, 56-57.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS:
pols m., un pols de sal, encens en pols, llet en pols, polset, polsar, polsada, polseguera, portar mala polseguera, polseguerada, polseguí, polseguina, polsegada, polsegadina, polsegós, empolsegar, empolsegada, polsegament, desempolsegar, polsejar, polsera, polseres, palseres, polsereda, polserera, polsim, polsimar, polsimada, polsimerera, polsina, polsima, polsinada, polsinar, polsinejar, polsinerera, polsinós, empolsinar, empolsimar, empolsimada, espolsimar, espolsimada, polsós, polsosa, calça polsosa, empolsar, empolsament, desempolsar, empolsir, empolsoar, empolsoat, empolsoament, espolsar, L'Espolsada, espolsar les espallles, espolsadors, espolsador, espolsadorada, espolsada, espolsadissa, espolsadora, espolsos, espolsament, espolseta, espolsó, espolsabutxaques, espolsamates, apolsar, pólvora, pólvora de tro, pólvora de bombardes, polvra, povora, Les Polvores, El Polvorí, pelvora, polvorer, polvoreria, polvoreria, polvoraire, polvorista, polvorós, polvorar, polvorament, polvorejar, polvorenc, empolvorar, empolvorament, polvoritzar, polvo-